

„Sociálně-právní ochrana dětí s cizím prvkem z pohledu MPSV“

28- 29. 5. 2012

Mgr. Markéta Hrodková
Oddělení koncepce rodinné politiky a ochrany práv dětí

IOM International Organization for Migration
IOM Mezinárodní organizace pro migraci

Nezletilý cizinec bez doprovodu

- nezletilý cizinec bez doprovodu = cizinec mladší 18 let odloučený od svých rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu
- Zákon č.359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí
- Zákon č.326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky
- Zákon č.325/1999 Sb. o azylu
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR

Aktuální kauzy nezletilý cizinec bez doprovodu

- Potřeba revize metodického pokynu č.1/2009
- Komplikovanost problematiky, nepracuje se s případy, kdy jsou děti na „hranici zletilosti“ či s dětmi s cizím prvkem, které nemají jazykovou bariéru, je zde vazba v rámci komunity a prostředí
- Legislativní úprava s těmito případy nepočítá: součinnost s MV a MŠMT, MZ, MSpr
- meziresortní roztržitost (MV / Cizinecká policie, MŠMT, MSpr....)

DOPORUČENÉ ZÁSADY POSTUPU

- posouzení individuální situace dítěte
- určení o jakou situaci se jedná:
  1. Žadatelé o mezinárodní ochranu
  2. Ostatní nezletilí cizinci bez doprovodu (ti co nepožádali o mezinárodní ochranu)
  3. Nezletilé děti s cizím prvkem, které mají vazby v komunitě, v České republice již nějakou dobu žijí, není jazyková bariéra

1. Žadatelé o mezinárodní ochranu

- informovat o možnosti požádat o mezinárodní ochranu v jazyce v němž je nezletilý cizinec schopen se dorozumět (Policie ČR)
- prohlášení o úmyslu požádat o mezinárodní ochranu dětí (písemně nebo ústně do protokolu)
- pokud je nezletilý cizinec zajištěn – 7 denní lhůta pro učinění prohlášení
- pokud nezletilý cizinec bez doprovodu požádá o mezinárodní ochranu, OSPOD v takovém případě pomáhá zprostředkovávat umístění dítěte v azylovém zařízení – přijímacím středisku (Zastávka u Brna)
- Po ukončení úkonů dle § 46 odst. 1 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (identifikační úkony, lékařské vyšetření, vydání průkazu žadatele o mezinárodní ochranu) se umísťuje na základě rozhodnutí soudu do školského zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy nebo do péče osoby označené v rozhodnutí soudu (§ 81 odst. 2 z. o azylu).

1. Žadatelé o mezinárodní ochranu

- nezletilému cizinci bez doprovodu - žadateli o mezinárodní ochranu - je soudem ustanoven opatrovník (tzv. pobytový opatrovník), nejčastěji OSPOD dle místa kde je hlášen k pobytu, může to být však i např. osoba příbuzná či blízká.
- existují-li důvodné pochybnosti o udávaném věku nezletilého cizince bez doprovodu, provede se lékařské vyšetření za účelem zjištění věku:
- antropologická laboratoř (FN Motol) na základě doporučení lékaře při vstupní prohlídce,
- souhlas nezletilého cizince nebo jeho opatrovníka,
- informovat v jazyce, kterému nezletilý rozumí o možných zdravotních důsledcích a rovněž o důsledcích odmítnutí vyšetření
- odmítnutí vyšetření – pohlíží se na něj jako na zletilého žadatele o udělení mezinárodní ochrany
- výsledky vyšetření často sporné, v hraničních případech by měla platit presumpce ve prospěch žadatele.

1. Žadatelé o mezinárodní ochranu

- nárok na bezplatné služby tlumočnicka (hradí MV)
- od okamžiku prohlášení o mezinárodní ochraně – zdravotní pojištění
- na vydání rozhodnutí má MV lhůtu 90 dnů, lze prodloužit
- ve lhůtě 15 dnů od doručení rozhodnutí možno podat žalobu ke KS, odkladný účinek
- kasační stížnost lze podat do 14 dnů ode dne doručení rozhodnutí KS

2. Ostatní nezletilí cizinci bez doprovodu

- OSPOD po přijetí nezbytných opatření k ochraně nezletilého podá návrh na vydání předběžného opatření podle § 76a, popř. 76 OSŘ
- OSPOD označí, že nezletilý cizinec má být předán do péče vhodné zletilé fyzické osoby, která je dítěti příbuzná nebo blízká, pokud existuje
- pokud taková osoba neexistuje, je možné nezletilého cizince svěřit do péče nejvhodnějšího zařízení na základě individuálního posouzení situace (např. ZDVOP, školského či zdravotnického ústavního zařízení) - je na posouzení OSPOD, které zařízení bude v konkrétním případě vhodnější, zejména s ohledem na věk dítěte, jazykovou bariéru či sourozeneckou skupinu

2. Ostatní nezletilí cizinci bez doprovodu

- vydáním PO, případně právní mocí rozhodnutí o umístění nezletilého cizince do náhradní péče v ČR – vznik oprávnění k pobytu na území ČR (zánik nejpozději v 18 letech, do 60 dnů lze žádat o trvalý pobyt z humanitárních důvodů)
- Vznikem oprávnění k pobytu vzniká zdravotní pojištění
- OSPOD hlásí na UMPOD a příslušnému zastupitelskému úřadu, získávají se informace o příbuzných dítěte
- Pokud nenásleduje repatriace – úprava poměrů v řízení péče soudu o nezletilé (ústavní výchova, pěstounská péče...)

3. Posuzování cizího prvku

- jde o děti, které v České republice již nějakou dobu žijí (integrace v rámci komunity, sociální vazby v rámci prostředí)
- děti z kulturně blízkých oblastí (nař. Slovensko, Ukrajina)
- děti z kulturně vzdálenějších oblastí, které po několik generací žijí v ČR
- individuální posouzení situace
- většinou není přítomna jazyková bariéra
- v přístupu je třeba hledat vhodná zařízení v běžné síti péče a zařízení integrace v rámci komunity – ZDVOP, PP

ISS (International Social Service)

- Mezinárodní sociální služba – Švýcarsko
- Komunikace se zahraničím v případech se vztahem k cizině - UMPOD, MPSV
- Flexibilita, rychlost, spolupráce
- Důležité informace: osobní údaje nezletilého a jeho nejbližší rodiny, bydliště (místo pobytu), spolupracující organizace, stručná geneze případu, požadované informace (výstup)
- Nejčastější země: Německo, Velká Británie, Ukrajina, Slovensko
- Komunikační jazyk: angličtina, francouzština, španělština, němčina (v případě Německa, Rakouska)

Shrnutí: doporučné zásady

- Oddělení sociálně-právní ochrany dětí se dozví o nezletilém cizinci bez doprovodu
- Uvádí-li cizinec, že je mladší 18 let a není prokázán opak, je třeba jej za takového považovat a postupovat dle zákona č.359/1999 o sociálně-právní ochraně dětí (poskytnout sociálně - právní ochranu dětí)
- Úzká součinnost s PČR - Cizineckou policií, která by měla provést nezbytné úkony k zjištění či ověření totožnosti osoby, popřípadě zjištění zletilosti či nezletilosti osoby + (ne)přítomnost zákonného zástupce na území ČR. Může tedy poskytnout řadu relevantních informací o pobytovém statusu dítěte

Shrnutí: doporučné zásady

- Lékařské úkony (bezinfekčnost, ověření zletilosti osoby) se provádí až po vydání soudního usnesení- v případě, že cizinec nepožádá o mezinárodně právní ochranu, vyjma neodkladných lékařských úkonů
- Paralelně, v co nejkratší lhůtě je třeba kontaktovat soud, resp. opatrovnické odd., podat návrh na nařízení předběžného opatření dle § 76a zákona č. 99/1963 Sb., OSŘ, soud by měl rozhodnout bezodkladně v zájmu nezletilého dítěte
- V případě návrhu na zahájení správního řízení o vyhoštění či jiných úkonů je třeba navrhnout/ustanovit opatrovníka. Může to být vhodná fyzická osoba, OSPOD, zaměstnanec neziskové organizace zaměřující se na danou problematiku (např. OPU, SÓZE)

Shrnutí: doporučné zásady

Je velice žádoucí ustanovit opatrovníka, který bude hájit zájem dítěte a bude také přítomen na jednáních (předběžně byl dohodnut postup možnosti nastalé situace mohou konzultovat s pracovníky OPU)

Pokud by nebylo zahájeno řízení o zajištění, ale dítě (15-18 let) by požádalo o mezinárodní ochranu, bylo by přijato do Přijímacího střediska MVCR v Zastávce u Brna, kde existuje mj. oddělená zóna pro tzv. „zranitelné žadatele“

Aktuální situace

- Uzavření Zařízení pro děti cizince Permon k 30.6.2012
- Umísťování dětí s cizím prvkem do běžné sítě- integrace (specializované služby externě)
- Pro děti s výraznou jazykovou bariérou a nutností speciální péče- ZDC Radlická

Plánované kroky

- Zahájili jsme jednání s ostatními rezorty:
- Ministerstvo vnitra- jednání o součinnosti Policie ČR a Cizinecké policie
- Ministerstvo zdravotnictví- dotazy týkající nezbytných lékařských úkonů (bezinfekčnost, ověření zletilosti)
- Ministerstvo spravedlnosti- součinnost, předání metodických pokynů a výstupů ohledně této problematiky soudům
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
  - apel na metodický postup při umísťování dětí s cizím prvkem v rámci běžných školských zařízení
  - problematika kapacity zařízení pro děti cizince
- revize metodického pokynu č.1/2009
- aktualizace letáku Nezletilý cizinec bez doprovodu
- problematika průběžně konzultována se zástupci NGO: OPU, UNHCR

Děkuji za pozornost

Kontakty:

marketa.hrodkova@mpsv.cz